

Výběr z užitých pramenů a z literatury

PRAMENY:

A. Výsledky urbanistickogeologického průzkumu

Mapy základních půd města Brna (1 : 5 000) pořízené na základě průzkumů Ladislava Sýkory za pomoci Ladislava Ševčíka. (Uloženy na KNV v Brně.)

Relace o urbanistickogeologickém průzkumu brněnského terénu v letech 1958—1965, pořízené příslušnými projekčními ústavy brněnskými.

B. Listiny

Rejstříky městské sbírky z let 1343—1365, jež vydal B. Mendl v Knihách počtů města Brna z let 1343—1365. Rkp. 39 z AMB se zápisy topografické povahy v nejstarší zachované pamětní knize z let 1342—1379, otištěné v edici Bretholzově (AMB).

Listiny s návrhy některých inženýrských prací (SAB), B₁ — B₃₅, D₂₂.

Opisy listin z arcibiskupského archivu v Kroměříži. Protokoly ze zasedání městské rady od roku 1850 až 1900. (AMB).

VÝBĚR Z POUŽITÉ LITERATURY:

M. BEISETZEROVÁ, D. LÍBAL, J. LÍBALOVÁ, *Stavebněhistorický průzkum jádra města Brna*, Brno 1956 (rukopis).

HANS BERNOUILLI, *Die Stadt und ihr Boden*, Erlenbach-Zürich 1946.

J. BÖHM, *Naše nejstarší města*, Praha 1946.

F. ČÁDA, *Brno, jeho vznik a rozvoj z hlediska právněhistorického a hospodářskohistorického*, Brno 1950 (rukopis).

Městský půdorys (Vědecká ročenka právnické fakulty Masarykovy university v Brně), Brno 1930.

J. DOBIÁŠ, *Dějiny královského města Pelhřimova a jeho okolí I, II*, Pelhřimov 1927, 1936.

Dějiny čs. území před vystoupením Slovanů, ČSAV, 1964.

EDITH ENNEN, *Frühgeschichte der europäischen Stadt*, Bonn 1953.

OTTO FEGER, *Das Städtewesen Südwestdeutschlands vorwiegend im 12. u. 13. Jahrhundert. (Die Städte Mitteleuropas im 12. u. 13. Jahrhundert, Linz, I. Bd, 1963. Auf dem Weg vom Markt zur Stadt, Untersuchungen zu den ältesten Marktrechten des Bodenseeraumes (Zeitschrift für die Geschichte d. Oberrheins Bd. 106).*

HERBERT FISCHER, *Die Siedlungsverlegung im Zeitalter der Stadtbildung*, Wien 1959.

FR. GRAUS, *Městská a venkovská chudina v době předhusitské I*, Praha 1955.

FR. GRAUS, *Dějiny venkovského lidu v Čechách v době předhusitské I, II*, Praha 1953 a 1957.

CARL HAASE, *Grundfragen der Nordwestdeutschen Städtegeschichte bis ins 13. Jahrhundert* (Die Städte Mitteleuropas in 12. u. 13. Jahrhundert, Bd. I, Linz 1963).

WITOLD HENSEL, *Die früher slavischen Städte im Lichte der Bodenfunde* (strojopis).

L. HOSÁK, *Dějiny Hustopečska do první poloviny 14. století* (Spol. přátel starožitností, Praha 1948).

V. HRUBÝ, *Pravěk Brna (Brno od pravěku k dnešku I, 1951). Staroslovanské Brno* (Brno v minulosti a dnes III, 1961).

J. HRŮZA, *Česká města*, Praha 1960.

G. CHALOUPKA, *K počátkům města Brna* (Několik poznámek k sporným otázkám vzniku města), (Brno v minulosti a dnes, sv. I, 1959).

K nejstarším dějinám Starého Brna (Brno v minulosti a dnes, sv. VII, 1965).

KURT JUNGHANS, *Die deutsche Stadt im Frühfeudalismus* (Deutsche Bauakademie, Schriften des Instituts für Theorie u. Geschichte der Baukunst), Berlin 1959.

FRANT. KAVKA, *Majetková, sociální a třídní struktura českých měst v první polovině 16. stol. ve světle knih a rejstříků městské dávky* (Sborník historický 6/1959).

- Die Städte Böhmens und Mährens zur Zeit des Přemysliden-Staates* (Die Städte Mitteleuropas im 12. und 13. Jahrhundert. Beiträge zur Geschichte der Städte Mitteleuropas, Bd. I., Linz 1963).
- ERICH KEYSER, *Städtegründungen u. Städtebau in Nordwestdeutschland im Mittelalter* (Forschungen zur deutschen Landeskunde, Bd. 111, Remagen, Rhein 1958).
- R. KIERSNOWSKI, *Plemiona Pomorza Zachodniego w świetle najstarszych źródeł pisanych*, 1952.
- E. KLEBEL, *Regensburg* (Studien zu den Anfängen des europäischen Städtewesens) Vorträge u. Forschungen IV., Lindau-Konstanz 1955—56.
- EMIL KONEČNÝ, *Hydrologický průzkum jako podklad směrného plánu města Brna*, ÚNV, Brno 1949.
- JAROMÍR KORČÁK, *Geopolitické základy Československa jako kmenové oblasti*, Praha 1938.
- JAN KREJČÍ, *Reliéf brněnského prostoru*, Brno 1964. (Folia přír. fak. Univ. J. E. Purkyně v Brně, sv. V, spis 4).
- J. KRETSCHMAR, *Der Stadtplan als Geschichtsquelle*, GDBL 9/1908.
- VILÉM LORENC, *Nové Město pražské*, 1961 (rukopis).
- H. LUDAT, *Frühformen des Städtewesens in Osteuropa*, (Studien zu den Anfängen des europäischen Städtewesens, Vorträge und Forschungen IV, Lindau-Konstanz 1955—56). *Vorstufen u. Entstehung des Städtewesens in Osteuropa zur Frage der Vorkolonialen Wirtschaftszentren im Slawisch-Baltischen Raum* (Osteuropa u. der deutsche Osten), Köln-Braunsfeld, 1955.
- JAROSLAV MAREK, *Lidnatost Brna v 14.—16. století* (Brno v minulosti a dnes). *Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě Brna*, II, 1960). *Areál středověkých měst* (Sborník Matice moravské, roč. 80, 1961).
- GEORGE PERKINS MARSH, *The Earth as Modified by Human Action*, New York 1874, a 1888.
- VÁCLAV MENCL, *Výtvarný vývoj českých měst*, ZPP roč. VIII, 1948.
- VÁCLAV a DOBROSLAVA MENCLOVI, *Bratislava*, Praha 1936.
- B. MENDL, *Sociální krise a zápasy ve městech 14. věku*. Zvl. otisk ČČH, roč. XXX a násl., Praha 1926. *Sborník příspěvků k dějinám hlavního města Prahy*, sv. 5, roč. 1925.
- Knihy Počtů města Brna z let 1343—1365* (Prameny dějin moravských V, Brno 1935).
- J. MEZNÍK, *Jindřich Fuchs, Příspěvek k vývoji brněnského měšťanstva ve 14. století* (Brno v minulosti a dnes I, 1959).
- HANS JOACHIM MRUSEK, *Zur städtebaulichen Entwicklung Magdeburgs im hohen Mittelalter* (Wissenschaftliche Zeitschrift der Martin-Luther-Universität Halle—Wittenberg, Gesellschafts- u. Sprachwissenschaftliche Reihe, Jg. 5, Heft 6, 1956).
- LEWIS MUMFORD, *The City in History*, New York 1961.
- ERNST NICKEL, *Der alte Markt in Magdeburg* (Akademie-Verlag Berlin 1964).
- FRANZ PETRI, *Die Anfänge des mittelalterlichen Städtewesens in der Niederlanden u. dem angrenzenden Frankreich* (Studien zu den Anfängen des europäischen Städtewesens, Vorträge und Forschungen IV, herausgegeben in Lindau-Konstanz 1955—1956).
- HANS PLANITZ, *Die deutsche Stadt im Mittelalter* (Von der Römerzeit bis zu den Zunftkämpfen), Graz—Köln 1954.
- J. POULÍK, *Průvodce po výzkumech na staroslovanském hradisku St. Zámky u Líšně*, Brno 1949.
- J. POŠVÁŘ, *K dějinám městského stavebního práva v Čechách a na Moravě do počátku 19. století*. (Právně historické studie II), Praha 1956.
- Obchodní cesty v českých zemích, na Slovensku, ve Slezsku a v Polsku do 14. století* (Slezský sborník 1962—1964).
- V. RICHTER, *Ž počátků města Brna*, ČMM, LX, 1936, str. 257—314. *O středověké architektuře na Moravě*, ČMM, roč. 65, 1943, č. 1, 2, 3.
- Raně středověká Olomouc*, Praha 1959.
- EMIL FR. RÖSSLER, *Die Stadtrechte von Brünn aus dem XIII. u. XIV. Jahrhundert*, Praha 1852.
- FR. ŘÍKOVSKÝ, *Základy k sídelnímu zeměpisu Československa I, II*, Brno 1939.
- WALTER SCHLESINGER, *Städtische Frühformen zwischen Rhein u. Elbe*. (Studien zu den Anfängen des euro-

- päischen Städtewesens. Vorträge und Forschungen Band IV, herausgegeben Lindau und Konstanz 1955—56).
- HEINZ STOOB, *Die Ausbreitung der abendländischen Stadt im östlichen Mitteleuropa* (Zeitschrift für Ostforschung 10, Linz 1961).
- JÜRGEN SYDOW, *Anfänge des Städtewesens in Bayern und Österreich*. Studien zu den Anfängen des europäischen Städtewesens. (Vorträge und Forschungen herausgegeben in Lindau—Konstanz 1955—56).
- J. ŠEBÁNEK, *Archívy zrušených klášterů moravských a slezských I*, Inventáře pergamenů z let 1078—1471, Brno 1932.
- J. ŠEBÁNEK a S. DUŠKOVÁ, *Kritický komentář k moravskému diplomatáři*, Praha 1952.
- M. ŠTĚPÁNEK, *Opevněná sídliště 8.—12. století ve střední Evropě*, ČSAV, Praha 1965.
- J. ŠUSTA, *Dvě knihy českých dějin*. Kus středověké historie našeho kraje. Kniha I. Poslední Přemyslovci a jejich dědictví, Praha 1917.
- KAZ. TYMIENIECKI, *Organizacja rzemiosła weczesnoredniowiecznego a geneza miast polskich*.
- JAROSLAV VANĚČEK, *Ekonomika stavby měst*, Praha 1947.
- J. VANĚČEK a ZD. WIRTH, *Stavba měst v Čechách* (Sborník SIA 1940).
- F. VERCAUTEREN, *Luttes sociales à Liège*, Brussel 1934.
- Die europäischen Städte bis zum 11. Jahrhundert*. (Die Städte Mitteleuropas im 12. u. 13. Jahrh.) Bd. I. Linz 1963.
- J. VODIČKA, *Přehled vývoje farních a matričních obvodů v Brně* (Brno v minulosti a dnes VII, 1965).
- ZD. WIRTH, *Praha — Město* (Kniha o Praze — Pražský almanach III), 1932.
- Zmizelá Praha 5*, Opevnění Prahy, 1948.
- České město*. (Věstník ČSAV, roč. 63, č. 4—6).
- Slaný* (Sborník Pohledy do kulturních dějin Slaného), Slaný 1938.
- Regulace českých měst* (Za starou Prahu, roč. XII, č. 45).
- KAREL ŽEBERA, *Geologie v územním plánování oblastí a sídlišť*, Praha 1947.

VÝBĚR Z DOKUMENTACE MĚŘICKÉ:

- Z plánů města Brna, které podle návrhu a za vedení F. Čády sestavil M. Rohlík roku 1950.
- Aigendliche Abbildung der schweren und harten Belagerung der Stadt Brünn von der Kron Schweden vom 5. Maii bis auf den 20. Augusti des 1645 Jahrs*. — Historický plán — podle obrazu J. Zeisera a Benno Bayera nakreslil Leopold Pinkava (680 mm × 485 mm) — zinkografie. Vídeň 1845.
- Grund Ris der königlichen Stadt Brünn sambt Vöstung Spilberg, wie sich solicher befindet von den 16. Dec. A. 1741 bis den 14. Ap. A. 1742*. — Situační plán — kreslil Andoni Joseph Wallnerr (403 mm × 314 mm) — nárys perem na papíře. AMB č. 1778.
- Brünn mit den Vorstädten und der umliegenden Gegend*. — Situační plán — Angeworfen und gezeichnet von Hauptmann Ludwig Scheibenhof (350 × 302 a 119 × 140 mm). Brno 1850. AMB č. 1762.
- Charte von der Stadt Brünn nebst ihren Vorstaedten*. — Situační plán — podepsán Kautzky.
- Brünn und Umgegend*. — Přehledný plán (497 × 380 mm) — mědirytina na papíře okolo roku 1840, kreslíč F. rytíř Collar, rytec Friedrich Mehl, tiskář J. Feyertag. AMB č. 1669.
- Situationsplan der Landeshauptstadt Brünn samt allen Vorstädten nach den vorzüglichsten und besten Quellen zusammengestellt und gezeichnet von Franz Doležal*. — Situační plán (740 × 570 mm), čtyřbarevná litografie na papíře, Brno 1858, nakl. Buschak u. Irrgang, Brno, SAB č. 749.
- Situationsplan der königl. Landeshauptstadt Brünn mit der neuen Gassenbezeichnung u. Häusernumerirung nebst der Stadterweiterung*. — Litografie na papíře (965 × 1160 mm), roku 1868 — Zusammengestellt von Theodor Schönaich, rytec Ferd. Jakob, litogr. ústav Jos. Lehmann (1 : 2880), AMB č. 92.
- Neuester Situationsplan der königl. Landeshauptstadt Brünn und der nächsten Umgebung*. — Brünn 1879. Verlag von C. Winkler's Buchhandlung. Vytiskl W. Burkart.